ס"ג) בהמת ארנונא חייבת בבכורה. ואם כן (לא) קשה לפירושו דפירש לעיל גבי עיסה תניא חייבת. לכן נראה דהכי גרסינן, בהמת ארנונא חייבת בבכורה ואף על גב דלא מצי מסלק ליה, עיסת ארנונא פטורה ואף על גב דמצי מסלק ליה, מאי טעמא, האי אית ליה קלא והאי לית ליה קלא, פי' האי אית ליה קלא לא קאי אשותפות, אלא הכי פירושא, האי אית ליה קלא, פי' בהמה כשנולד אית לה קול שהוא בכור, ומכוער הדבר אם הוא נגזז ונעבד דלא ידעי כולי עלמא דפטור משום ארנונא, האי לית ליה קלא, פי' לישת עיסה, ולא ידעי כולי עלמא אם הפריש ממנה אם לאו.

וקשה לר"ת דבהדיא תניא בתוספתא (תלה פ"ח ה"ג) עיסת ארנונא חייבת בחלה. וכן משמע בירושלמי (תלה פ"ג ה"ד) דקאמר, ישראל וגוי שיש להם עיסה בשותפות אם יש (מחלקו) [בחלקו – הג'] של ישראל שיעור חייבת ואם לאו פטורה, ופריך והתניא חייבת, ומשני תמן ברשות ישראל שמא ימלך הגוי שלא ליטלה ויטול הדמים ומשום הכי חייבת, ברם הכא לא ברשות ישראל ומשום הכי פטורה, אלמא גבי עיסה תניא חייבת בשמא ימלך, והכא אמרינן דפטורה בכל ענין, וא"כ קשה לרשב"ם דגריס פטורה. לכן נראה דגרסינן עיסת ארנונא פטורה והוא דלא מצי מסלק ליה, והא דקתני חייבת היינו היכא דמצי מסלק ליה, כדמפרש בירושלמי בשמא ימלך, מאי טעמא, האי אית ליה קלא, כדפירש רשב"ם.

ייחד לו בית. פירש [רש"י – הגרנ"ק] ולא קבל עליו אחריות אלא אמר לו הרי בית[י] לפניך. וקשה לר"י דמאי איריא ייחד, אפילו בלא ייחד נמי הוי מותר, דהא אמרינן לעיל (ה, ג) שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה.

לכן נראה לר"ת דקאי אקיבל עליו אחריות להפקיד אצלו, ומשום הכי מפיק ליה מלא ימצא בבתיכם דלא חשיב ליה מצוי כיון שייחד לו בית. ומשום בל ימצא אינו עובר אע"ג דקביל עליה אחריות, דדוקא כשהחמץ שלו אז הוא עובר משום בל ימצא אף על גב שאינו בביתו, אבל חמצו של גוי אינו עובר עליו [ב]בל ימצא כיון שייחד לו בית, דאע"ג דקביל עליה אחריות מכל מקום אינו של ישראל, דהא אינו חייב אלא אי מיגניב או מיתביד, ובשעת האיסור כל ימי הפסח עדיין לא מיתביד, ולא היה חייב ולא הוי שלו. וראיה מדלעיל (סה) דקאמר להו בעירו חמירא דבני חילא מבתיכון, דהיה מורה להם שאם ייחדו לו בית מהני, אע"ג שאם היה שלהם לא מהני ייחוד, ולרב פפא דמפרש ליה מסברא לא קשיא מידי, דכיון שייחד לו בית הוי כמו שקבל עליו אחריות בחמצו של נכרי בביתו של גוי.

כופה עליו כלי. וא"ת והא אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל (שבת מג, ה), וחמץ דבר שאינו ניטל הוא. וי"ל דהכא מיירי בצריך למקומו [צר"ן ח"י – של כלי], (ואפי' היכא) [והיכא – הג'] דצריך למקומו הוי ניטל (ואמ') [ואפי' – הגרנ"ק] לדבר שאינו ניטל הוא.

ואם תאמר מכל מקום אמאי כופה עליו כלי, נישרפיה, דהא דאמר לעיל (ה, ג) דאסור בשריפה משום דלא אמרינן מתוך, משמע הא אי הוה אמרינן מתוך מותר לשורפו, ואנן קיימא לן כבית הלל דאית (ליה) [להו – הג'] מתוך במסכת ביצה (יב, ה).

וי"ל דהא דמשמע לעיל דמותר לשורפו אי אמרינן מתוך היינו בשלא ביטלו, דאם לא היה שורפו יהא עובר עליו משום בל יראה והוי צורך קצת כדפרישית לעיל (ה, ג), והא מיירי שכבר בטלו דליכא צורך קצת ומשום הכי אסור לשורפו, ומכל מקום כופה עליו כלי דילמא אתי למיכל מיניה.

חמצו של גוי עושה לו מחיצה גבוהה י' טפחים. וא"ת והאמר לעיל גבי מוצא חמץ כופה עליו כלי, ולא קאמר עושה לו מחיצה כו' כמו הכא ומאי שנא. וי"ל דלעיל מיירי ביום טוב דאין אדם יכול לעשות מחיצה, ולהכי קאמר כופה עליו כלי משום דגזרינן דילמא אתי למיכל מיניה, אבל הכא מיירי בארבעה עשר דאדם יכול לעשות מחיצה, ולהכי קאמר עושין לו מחיצה דילמא אתי למיכל מיניה, דלעולם היה יודע דמחיצה הוי הפסק וחשוב יותר לעשות היכא דהוא יכול לעשותה. ועיין פירוש הקונטרס דלעיל סגי בכפיית כלי משום [ד]יומא חדא [הוא – הג'] ובלילה יבערנו שהוא שלו, אבל הכא דאינו רוצה לשורפו דהחמץ אינו שלו אלא של גוי והוא רוצה להניחו עד לאחר פסח ולכך צריך מחיצה, דבכפיית כלי לא סגי משום שמא יסיר את הכלי לצורך ומשום הכי צריך מחיצה.

ת"ש העושה ביתו אוצר תוך ל' יום זקוק לבער. תימה דקפסיק ותני אף על פי שאין הכלב יכול לחפש אחריו, ולקמן (ח, ה) אמרינן חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. וי"ל דלא דמי דדוקא התם דמיירי דנפלה עליו כבר (נפלה) [מפולת – הג'] אבל הכא שבא לעשות בתחילה (ו)אם כן ודאי קודם שיש האוצר חייב לבער.

ע"ב. שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני. וא"ת והיכי מוכח מהכא, וכי לא היה לו למשה לענות להם משאלותם, והא הוצרך לומר להם דינו משום ההוראות ששאלו. ויש לומר דאם כן הוה ליה למימר אל תעשו פסח זה עכשיו סתמא, וכשיגיע להם זמן פסח יאמר להם עשו פסח ולא יותר, מדקא מזהיר עליהם מפסח שני בפסח ראשון, ש"מ דהיינו משום שדורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום.